

๒๓

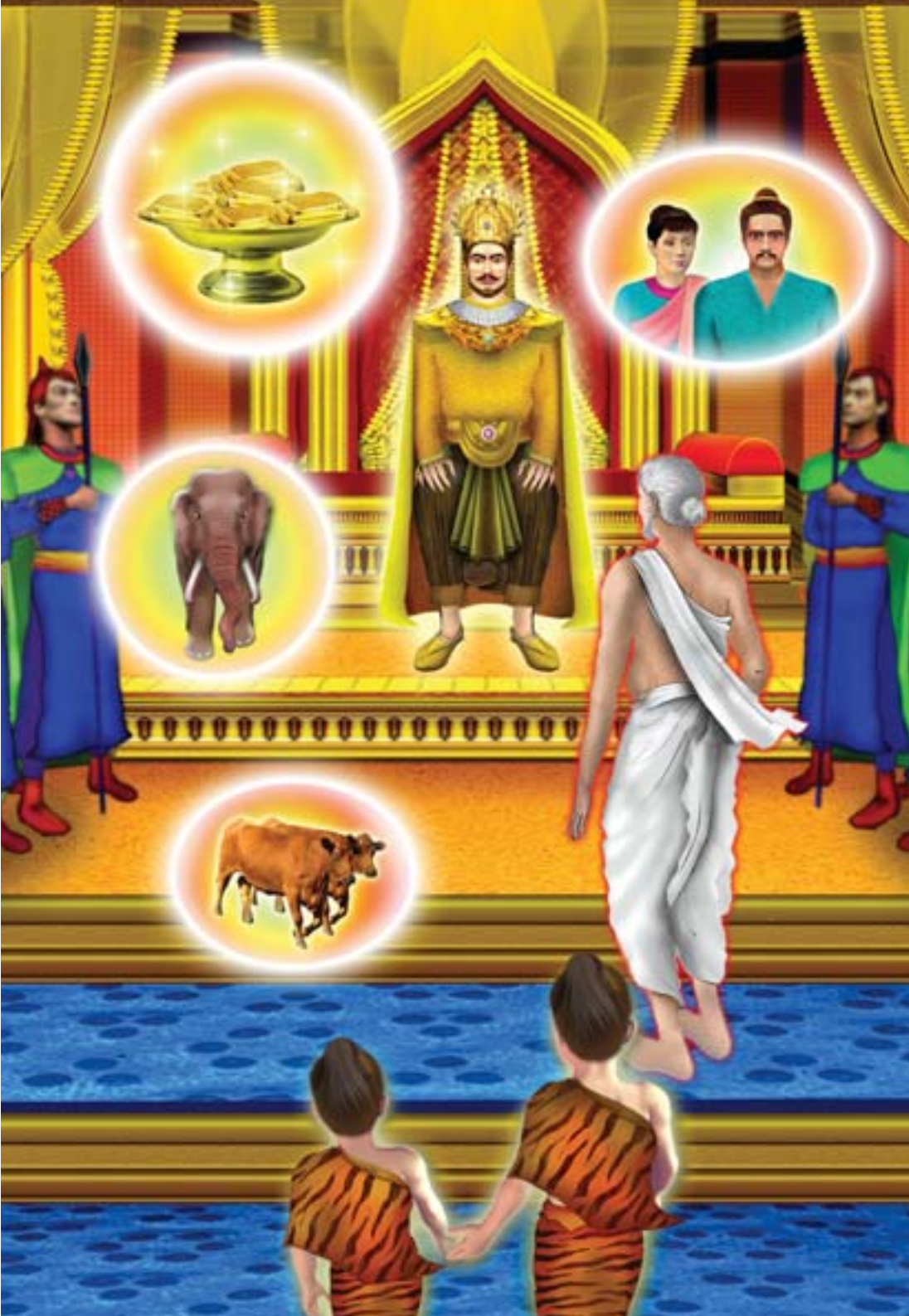

เว ส สั น ด ร ช า ด ก

ต อ น ที่ ๑ ๕

(กั ณ หา ชา ลี ไ ต่ ร ับ อี ส ร ภา พ)

พระราชเวสสันดรพระองค์ใดเป็นที่พึ่งอาศัยของยาก
ทั้งหลาย คุณธรรมเป็นที่พึ่งอาศัยของสัตว์ทั้งหลาย หรือเป็นที่
ไปมาของยากทั้งหลาย คุณสาครเป็นที่ไหลลั่งไปมาแห่ง
แม่น้ำทั้งหลาย พระราชาเวสสันดรพระองค์นั้น เมื่อเสด็จ
ประทับแรม ณ ราวไพร ได้พระราชทานพระโอรสพระธิดาแก่
เจ้าพระบาท

เวสสันดรชาดก ตอนที่ ๑๕ (กัณหาชาติได้รับอิสรภาพ)

๒๐๒

สรรพสัตว์และสรรพสิ่งทั้งหลายในโลกนี้ ล้วนมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา เหมือนดอกไม้ เดิมเราเคยเห็นมันเป็นต้นกล้าเล็กๆ ไม่นานก็เจริญเติบโตขึ้น แตกใบแผ่กิ่งก้านสาขา ผลิดอกออกผล ให้ความสดชื่นแก่ทุกชีวิต ครั้นไม่นานดอกไม้ นั้น ก็เหี่ยวแห้งร่วงโรยไปตามกาลเวลา สังขารร่างกายของเราก็เช่นเดียวกัน ความแก่ ความเจ็บ ความตายได้คืบคลานเข้ามาในชีวิตเราทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่ทุกอนุวินาที โดยที่ตัวเราเอง สังเกตไม่ออก เมื่อเวลาผ่านไป ๑๐ ปี ๒๐ ปี ๖๐ ปี จิ๊งรู้ว่าเราแก่ลงทุกขณะ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ต่อเนื่องกันไปสู่ความเสื่อมสลาย ดังนั้น เราจึงไม่ควรประมาท ควรให้ชีวิตผ่านไปด้วยการสร้างบุญบารมี ฝึกฝนอบรมใจให้หยุดนิ่งให้เข้าถึงพระรัตนตรัยในตัวให้ได้ เพื่อเราจะได้เข้าถึงความสุขที่แท้จริง

มีถ้อยคำที่ชู้ชกได้สรรเสริญพระเวสสันดรไว้ว่า

“พระราชาเวสสันดรพระองค์ใดเป็นที่พึ่งอาศัยของ
ยากทั้งหลาย คุณธรรมเป็นที่พึ่งอาศัยของสัตว์ทั้งหลาย
หรือเป็นที่ไปมาของยากทั้งหลาย คุณสาครเป็นที่ไหลหลั่ง
ไปมาแห่งแม่น้ำทั้งหลาย พระราชาเวสสันดรพระองค์นั้น
เมื่อเสด็จประทับแรม ณ ราวไพร ได้พระราชทานพระโอรส
พระธิดาแก่ข้าพระบาท”

เวสสันดรชาดก ตอนที่ ๑๕ (กัณหาชาลีได้รับอิสริยาภ)

๒๐๓

เรื่องพระเวสสันดรกำลังจะดำเนินมาถึงตอนสุดท้ายแล้ว เพราะพระองค์ได้บริจาคทรัพย์สมบัติทุกอย่างครบทั้ง ๕ ประการ ที่เรียกว่า ปัญจมหาบริจาค เพียงแต่ผลแห่งการบริจาค ยังไม่เกิดเป็นอานิสงส์ทันตาเห็นในทันทีทันใด ยังไม่ได้รับการยกย่องสรรเสริญจากมหาชนเท่าที่ควร เพราะปุณณส่วนใหญ่มีใจไม่ใหญ่เหมือนท่าน ท่านได้รับคำชมก็เฉพาะผู้ที่มาขอรับบริจาคทานจากพระองค์เท่านั้น เช่น เหล่ายาจก วนิพกพเนจร และพราหมณ์ชุก เป็นต้น คราวนี้เรามาติดตามเรื่องราวการสร้างมหาทานบารมีต่อไปว่า ผลแห่งมหาทานบารมีทุกอย่าง ที่ได้สั่งสมไว้ จะนำความชื่นใจกลับมาสู่พระองค์อย่างไร

*เมื่อเหล่าอำมาตย์ และพระประยูรญาติทรงรู้ว่า พระเวสสันดรได้บริจาคพระโอรสพระธิดาทั้งสองให้กับพราหมณ์เฒ่าชุก เพื่อนำไปเป็นข้าทาสรับใช้ ต่างเกิดความไม่พอใจพากันตำหนิในทานของพระองค์ว่า การบริจาคบุตรภรรยาเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง พระชาลิราชกุมารได้ทรงฟังคำของพวกอำมาตย์ แม้ไม่ปรารถนาจะเป็นข้าทาสของคนอื่น แต่เพราะปรารถนาจะทำปณิธานของพระบิดาให้เต็มเปี่ยม จึงไม่พอใจต่อคำครหานั้น ได้ตรัสแย้งไปตามสติปัญญาของตนเองว่า “ทาส ม้า แม่ม้าอัสตร

เวสสันดรชาดก ตอนที่ ๑๕ (กัณหาชาติได้รับอิสริภาพ)

๒๐๔

รถ และช่างกุญชรตัวประเสริฐ ไม่มีในนิเวศน์ของพระราชบิดา
ข้าแต่พระอัยกาเจ้า พระราชบิดาไม่สามารถจะบริจาคทาน
อย่างอื่นได้ เพราะพระบิดาไม่มีเงิน ทอง แก้วมณี หม่อมฉันผู้
เป็นโอรสธิดา ได้ชื่อว่าเป็นทรัพย์อันประเสริฐ เป็นทรัพย์ที่พระ
บิดาควรบริจาคเป็นทานโดยแท้”

พระเจ้ากรุงสุโขทัยได้ทรงสดับเช่นนั้น จึงตรัสว่า “ดูก่อน
พระหลานน้อย พวกเราสรรเสริญทานของบิดาเจ้า มิได้ติเตียน
ทานเหล่านั้น เพียงแต่บิดาของหลานให้หลานทั้งสองแก่คน-
ขอทาน พระหฤทัยของบิดาเจ้าเป็นอย่างไรหนอ ทำไมจึงมี
จิตใจกระด้าง บริจาคได้กระทั่งบุตรธิดาถึงเพียงนี้”

พระชาลิราชกุมารทูลชี้แจงว่า “ข้าแต่พระอัยกาหาราช
พระบิดาของหม่อมฉัน เมื่อพระราชทานหม่อมฉันทั้งสองแก่คน
ขอทานแล้ว พอสดับถ้อยคำอันน่าสงสาร ที่น้องกัณหากล่าว
อ้อนวอน พระองค์ทรงมีพระทัยเป็นทุกข์และเร่าร้อน มีพระเนตร
แดงก่ำดั่งดาวโรหิณี มีพระอัสสสุชลหลั่งไหลไม่หยุดเลย พระบิดา
ของหม่อมฉันมีพระทัยอ่อนโยน ประกอบด้วยกรุณาต่อหม่อม
ฉันทั้งสองยิ่งนัก”

พระเจ้ากรุงสุโขทัยทอดพระเนตรเห็นพระราชนัดดา
ทั้งสอง ยังไม่พ้นจากมือพราหมณ์ชุก จึงตรัสว่า “พระมารดา
ของหลานทั้งสองก็เป็นราชบุตรีพระบิดาของหลานก็เป็นราชโอรส

เวสลันดรชาดก ตอนที่ ๑๕ (กัณหาชาลีได้รับอิสริยาภ)

๒๐๕

แต่ก่อนหลานทั้งสองขึ้นนั่งบนดักปู แต่ทำไม เตี้ยวันนี้มาน้อย ไกลเสียเล่า” ชาลีราชกุมารกราบทูลว่า “พระชนนีของหม่อมฉัน ทั้งสองเป็นพระราชบุตร พระชนกของหม่อมฉันทั้งสองเป็น พระราชบุตร แต่หม่อมฉันทั้งสองเป็นทาสของพราหมณ์ เพราะฉะนั้น หม่อมฉันทั้งสองจึงต้องยืนอยู่ไกล พระเจ้าข้า”

พระเจ้าลัญชัยตรัสว่า “หลานรักทั้งสองอย่าได้พูดอย่าง นี้เลย หทัยของปู่เราร้อนเหลือเกิน ภายของปู่ก็เหมือนถูกยกขึ้น ไวบนจิตกาธาน ปู่ไม่ได้ความสุขในราชบัลลังก์นี้เลย ปู่จะเอา ทรัพย์สมบัติที่มีอยู่นี้ไถ่หลานทั้งสองคืนมา หลานทั้งสองจักไม่ต้องเป็นทาสอีกต่อไป” ทรงสอบถามถึงราคาของหลานทั้งสองว่า ถูกพระบิดาตีราคาไว้เท่าไร จะได้จัดหาทรัพย์ให้ชุกเพื่อไถ่ หลานคืนมา

จากนั้นทรงรับสั่งให้รับจัดหาทาสี ทาส โคตัวเมียตัวผู้ ช้าง อย่างละ ๑๐๐ แก่พราหมณ์เป็นค่าไถ่พระราชกุมารี และทองคำ ๑,๐๐๐ ตำลึง เป็นค่าไถ่พระกุมาร ทรงพระราชทานทุกอย่าง ตามที่ตกลงกันไว้ อีกทั้งพระราชทานปราสาท ๗ ชั้น ให้กับชุก อีกด้วย ตั้งแต่นั้นมา ชุกก็มีบริวารมากมาย พร้อมทั้งรวบรวม ทรัพย์ขึ้นไปเสวยสุขอยู่บนปราสาท บริโภคโภชนาหารมีรสเลิศ เสวยสุขอย่างที่ไม่เคยได้รับมาก่อนเลยในชีวิต

เนื่องจากชุกบริโภคอาหารเกินประมาณ กินเข้าไป

เวสสันดรชาดก ตอนที่ ๑๕ (กัณหาชालิได้รับอิสริภาพ)

๒๐๖

เท่าไรก็ไม่รู้จักอิ่ม ท้องโตขึ้นทุกวันๆ เพราะความไม่รู้จักประมาณ และเมามันในความอร่อยของพระกระยาหารซึ่งเป็นของสำหรับพระราชา เมื่อกินมากเข้าๆ อาหารที่บริโภคนั้นเข้าไปย่อยไม่ได้ ได้รับความทรมานแสนสาหัส ในที่สุดก็ต้องแตกตายบนปราสาทนั่นเอง พระเจ้าลัญชัยให้ทำมาปนกิจชูชก พร้อมตักลงใหญ่ ป่าวประกาศว่า ใครเป็นญาติของชูชกให้มาชนสมบัติไป ครั้นไม่พบคนที่เป็ญาติของชูชกแม้แต่คนเดียว จึงโปรดให้ชนทรัพย์ทั้งหมดคืนเข้าพระคลังหลวงตามเดิม

พระเจ้าลัญชัยทรงให้ประดับราชกุมารกุมารทั้งสองอย่างดี ประหนึ่งเทพกุมาร ให้แต่งองค์ด้วยอิสริยาภรณ์ชั้นเลิศ และทรงไต่ถามถึงพระบิดาของหลานทั้งสองว่า มีความเป็นอยู่อย่างไรบ้าง ทรงดำเนินชีวิตในป่าใหญ่อย่างไร พระนัดดาทั้งสองทูลว่า พระชนกชนนีทั้งสองไม่ค่อยมีพระโรคาพาธ ยังอติภาพให้เป็นไปด้วยการเสาะแสวงหาผลไม้ จากนั้นได้ทูลเล่ากิจวัตรประจำวัน และสิ่งที่ตื่นตาตื่นใจภายในเขาวงกต พร้อมกับทูลทักท้วงพระอัยกาว่า “บุตรทั้งหลายที่เกิดขึ้นในโลก ย่อมเป็นที่รักของผู้เป็นพ่อแม่ พระอัยกาคงไม่รักพระโอรสเป็นแน่ จึงทรงปล่อยให้ทั้งสองพระองค์อยู่โดดเดี่ยวตามลำพัง”

พระเจ้าลัญชัยทรงชี้โทษของพระองค์ว่า “ดูก่อนหลานเอ๋ย การที่ปล่อยให้ขับไล่บิดาของเจ้าผู้ไม่มีโทษเพราะถ้อยคำของชาวสีพนัน

เวสสันดรชาดก ตอนที่ ๑๕ (กัณหาชาลีได้รับอิสริยาภ)

๒๐๓

นับว่าปู่ได้กระทำความผิดพลาดอย่างใหญ่หลวง เหมือนทำลายความเจริญของแคว้นสีพี เพราะฉะนั้น สิ่งใดๆ ของปู่ที่อยู่ในเมืองนี้ก็ดี ทรัพย์และรัชชาติที่มีอยู่ก็ดี ปู่ขอยกให้แก่บิดาของเจ้าทั้งสิ้น ขอให้เวสสันดรจงมาเป็นราชาปกครองในสีพีรัฐเถิด”

พระชาลีราชกุมารผู้เป็นลูกยอดกตัญญู ได้โอกาสก็กราบทูลว่า “ข้าแต่สมมติเทพ พระชนกของหม่อมฉันคงจะไม่เสด็จมาเป็นพระราชของชาวสีพี เพราะถ้อยคำของหม่อมฉันขอพระองค์เสด็จไปอภิเษกพระราชบิดาด้วยพระองค์เองเถิด”

พระเจ้าลัญชัยทรงสดับเช่นนั้น ด้วยความรักในโอรสและหลานอย่างสุดกำลัง จึงรีบรับสั่งให้ตีกลองใหญ่ป่าวประกาศทั่วเมืองว่า กองทัพช้าง กองทัพม้า กองทัพรถ กองพลราบ จงผูกสอดคัตราวุธ ชวานิคม พรหมณ์บุโรหิตจงติดตามเราไปที่เขาวงกต เพื่ออัญเชิญพระเวสสันดรพร้อมด้วยพระนางมัทรีกลับมาครองราชสมบัติ ทรงรับสั่งให้ทหารแผ้วถางหนทางให้มีพื้นราบเรียบ ตั้งแต่กรุงเชตุตรจนถึงเขาวงกต และตกแต่งหนทางให้งดงาม อีกทั้งประดับประดาด้วยสิ่งต่างๆ อีกมากมาย ส่วนพระเวสสันดรจะเสด็จกลับกรุงเชตุตร เพื่อมาบำเพ็ญมหาทานต่อไปหรือไม่นั้น และเหตุการณ์ต่อไปจะเป็นอย่างไร ไว้เรามาติดตามกันต่อไปในตอนต่อไป